

ТЕХНИКА СЕПТЕЛГЕЗИ ХОЖУДААН

ТУСКАЯ ЭРТЕМНИГНИ ЧУГААЗЫ

Бо чылын Улуг-Хем районунун де-вискариде чагай дугу алып турар. Мынчангап, ажап алымчын техникасынын болгаш материалдыг өске-даа курамынарынын септелге белеткели чогуу ойнула. Бедик шынардыг кылдыр чорудуу алып болза, күзүн чагай дугу чедишкенин ажап ап, күүрөгө тара-са сазарынын панын чүгө дол-дору эвес, харын ажыр күүсөйдү бо-лору ам билдире берген. Мында бо-гонда, көдө ажил-агый техникасы-нын септелгези районун ажил-агыйларына кандай чоруп турары?

Районун чамдык ажил-агыйларында комбайнар болгаш ажап алымчын өске-даа машиналарынын септелгези чогуу оожурун чорутуур. Июль 20-де байлал-биле алдыра, тараа комбайнынын 65 хуузу септеттинген. «Күш-ажылдыг доосту» колхозта ажап алымчынга белетке оза багай, мында план өзүгээр 38 комбайнын чүгө 3-жү септеттинген. «Улуг-Хем» совхозта база он дээрлөөсү — мында 42 комбайн септеттинген — 19. Жамбайн септелгезин шүүт кирбөөн. Силос комбайнынын чагызы-даа белен эвес.

Тараа сөөртүр автомашиналар белетке таланы-биле байдал база таарымчалыг эвес. Чижээлөөгө, райо-нунун «Найрал» совхозунда бол-гаш Жданов аттыг колхозта автомо-бильдерин 30—40 хуузу техника таланы-биле чөтө белеткенин.

Ажил-агыйларга септелге чоруда-рына машиналарын артык кезекте-ринин таланы-биле хандырылга ууз-ролду ойнаар болбай. Мында түрү-жө, «Сельхозтехника» район салбыры ажил-агыйларга комбайн-нарын, автомашиналарын септөөр шимчедикчилерин болгаш өске-даа чүүдлерин ап септөөр ажилдык кон-калб организастап турар. Оң-биле кады «Сельхозтехника» салбы-ры машиналарын артык кезектери-биле, септелге материалдары бол-гаш чексизери-биле колхозтарын, сов-хозтарын хандырылышын айтырын багай шимчирилеп турар.

«Сельхозтехника» салбырына септөөр чамдык комбайнарда үрө-лөк чүүдөр база илереп турар. Мындагы септеттинген комбайнар-га

Чаа көвүрүг

Чаданала орук-харылзаанын кол уагт көвүрүгүн чокта болгон үрө-үгөрдөн. Бу уагт ажилды бүүдөр хөрекке Шагап-Артыгын № 589 орук тузунда Порбу Тумат, Куу-лар Дам-Сүрүн, Дам-Сүрүн Нина болгаш өскөдөр-да өнө кызыкма-кай ажалдаан. Көвүрүгү кылмын-га киришкен организациаларын ки-жилери шеке эрестиг чорун көр-гүсөн.

Ам машиналар артыгыг өгөлөн Ш. ДУВЕНДЕЙ.

Тудугжуларнын белээ

Төвө-Хая суурун чурттакчылары чаа тутунган улетпур барааннар ма-газини амылгага киргенин бай-райдыг хуралдыг киришкен.

Магазини иштиги, дагытык де-ригези көрүштү. Мында делеттин-ген барааннар уагт, биче кижиле-рин идик-хеви, бажын иштигине болгаш электрияг эг-хөрекселдер айманн чаа өске-даа барааннарын шеверин делган.

Аш-чем болгаш улетпур бараан-нарын магазинери ангы апара-нынга суурун чурттакчылары аажок өөрүп, чүүдүгүзүчү турар.

Магазини чанында чаа столовая-нык тудуу база доозуган, Баш-ла хонгаш ол азылгага кирер.

Бо чедишкниер бисти тудугчу-ларымстын юбилейиг чылга соң-нон белээ болур.

М. МАМАЙ-ООЛ.
Чоюн-Хемтик район.

ны хынап көргө, молотилкаларын барааннары таарымчылмаи, шим-чедикчилерге үс туктуп чоругулау, тарааны кезер черлеринде чедир кылдырмаа чүүдөр база бар бол-гаш өске-даа чөтөстөр тургулаан.

Мөөн сонгаар бо байдалды алып алып төлдө, чүмү кылар жүрү-лүгү? Хамыткын мурунда бо ай-тылган чөтөстери чайладыр ду-гайнда бүтү жемчегерин алып. Бо сорулга-биле ажап алымчынга мааарышкан бүтү техниканы сеп-телгези дүргөн дооскап, оларын шүүт белен кылган турар. Оң-биле кады мергежилдик механизатор кадрларынын четир-чедишкенин ажил-агый бүтүзү баа катап хынап көр.

Ажап алымчын өгөлөжө чедир тарааны болгаш өске-даа культу-раарын кестирип, бастарынын, шүүт чугааларга, күсүк дүжүт ажап алымчыннын ажилын пландарын, графикаларын ажил-агый, салбыр, бригад бүтүзүгө чогаалды кылдыр, оларга болза кижилерин таарымчыл тургузын. Техниканы бе-дик бүүдүрүчүдү-биле ажылаар, ажап алымчын агрегаттары-нын болгаш транспорт чүүдлеринин маршрутун болгаш өске-даа чүүдле-ри тодаргай көргөн турар билдир-гир.

Оң инай, сиздар ажил-агыйнын мык кылдыр белетке алып, кывар, чаар чүүдлерин четкери-биле белет-көөр, тараанын кайы участкага кан-чаар быжын турарын ажил-агый бу-

рузүгө доктаамал хынап турар, ми-чангап байдалды көрүп турган, ан-гылап ажаар арганы ажылаарын хандыраар суг-суг дөш, баш бурун-гаар болдар, жемчегер алып чүү-дөр ам кайы көвей.

Ажил-агыйларга партия, проф-союз болгаш комсомол организа-циялары ажап алымчын үезинде чорудар масса-политиктиг ажалдар-дын пландарын баш бурунгаар ажил-дир кылдыр ууз ролю ойнаар дээрин билдиргө. Сөөгүт үезе ажап алымчын үезинде Мораль-дыг болгаш материалдыг адиг бе-ришкенине колбашкан жемчегер ажил-агыйларды талаа-биле рай-онун ажил-агыйларына амы-здыг далайшап турарынын факты-лык кичөөткө салбас болза хоржок.

Ажап алымчынга белетке таланы-биле Улуг-Хем районун ажил-агыйларына бо байдалды Ты-на АССР-нин Көзө ажил-агый ми-нистерствозунун ажилдакчылары чоотка чаа хынап көрөш, партия-нын Улуг-Хем райкомунун бюрозун-ге илеткен берген чүе, анза үндө-лөш, райкомун бюрозу тодаргай доктаалды хүдөөп алган. Бычангап ол доктаала айттыган чүүдөр ажап алымчынга белеткели дүргөн теминдег, бедик шынарыг кө-рүдүргөчү улашган, оң буттуг кү-рөстөгүн чугаажок деп идегээр бис.

В. ТУТЫНИН,
агроном.

ПЛАН КҮҮСЕТТИНГЕН

Юбилейиг чылдыг 6 айларында № 1 автоажыл-агый коллективни бодуну мурунда сандыган пландын оонадаларын чедишкенин күүсө-дүн, 66200 литр бензини камнап алганы анаа демдегезин.

Чартык чылдыг бүдүрүлгө планы ажил-агый 100,9% күүсеткен. Со-циалисттик чарымтын тилекчезин № 2 колонна (колонна начальниги А. Н. Сауданов) болган. Олар ийгиг кварталдын планын 119,2 хуу күүсө-дүн, 23667 литр бензини камнап алган, шилчи чорупуу кымыл тун биле болгаш ороштурган чүе-биле шилчеген.

Муриакчы муриакчылар В. Н. Мясников, Ю. Н. Кравцов, Г. И. Шустов оларын удуртканы коммунисттик күш-ажылдыг бригадалары тергени эки ажилдаан. Бо бригадаларга оонадаларын күүсетпей туралар чок.

Совет эрге-чагырганын 50 чөл өө дөң аты чедип алып дээр дем-сезик турар бригадаларын аразына калбарган чарымда кирешкен, үстүдө бригадалар ай бүрүзүнүн планын 130—140 хуу күүсөдүн турар. Ол бригадалар 21661 литр бензини камнап алган. Юбилейге чылдыг чарымда муриакчы чаа кижилер болгаш бригадалар тыптын изеп ту-рары оорунчуг. Чижээ, Константин Черембегун коммунисттик күш-ажыл бригадалар чартык чылдыг планын 146,2 хуу күүсөдүн, тергени эки ажилдаан. Ол бригадалар 3977 литр бензини камнап алган. В. П. Варыби-нын удуртканы бригадалык кезиктирери чартык чылдыгын — 158,9 хуу күүсөдүн, 215 литр бензини камнап алган.

Чолаачылар аразына калбарган социалисттик чарымда № 1 колонна-нык автомашина башкарычымы Б. Б. Быков шыларган. Ол чартык чыл-дыг үзүн 198,2 хуу күүсөдүн, 1263 литр бензини камнап алган. Ол-ла колоннанын чолаачымы В. Т. Макавкин чартык чылдыгын — 191,7 хуу күүсөдүн. Чолаачылар М. А. Саралин болган И. П. Подольскийн чартык чылдыг оонадаларын 170—180 хуу күүсөдүн, автомашиналарын тех-никаларын техниктиг байдалымы эки тудуу көтөгөн.

Юбилейиг чылдыг алай айлардыга уагт-норманын 170 хуулан амыр күүсөдүн келген хоочун чолаачылар Л. Л. Сайгутун, М. И. Шевченко, С. Т. Абрамов, Н. И. Плотников, К. Т. Черменев болган өскөдөр-даа ха-марлар.

Октябрьдын социалисттик Улуг революциянын 50 чык оюнга авто-ажыл-агый черинде коллективни күш-ажылчы белеткериг учуражыр дөш бо хуулерде күжевишкенин ажилдар туралар.

В. САТАЕВ,
профсоюз комитетинин дарганы.

АЖЫЛЧЫ ЧОНГА

„Тишелеге“ колхозта

Улуг-Хем районунун «Тишелеге» колхозу бо чамын үлүс хүнерде бир катар Чагытай элче балма-ташкынын, ийи удаа Дус-Хөлчө массалык эшпишкенин организа-стаан. Колхоз бүдүрүлгезинин эң муриакчы б кижизин элче тергеси путовка-биле чурттуг алыс-бүрү бүдүрүлгө чорут-туулаан. 2 кижиз чурт иштиги арбаанын артыгыг экине чорут-кан. Чокта чаа колхозтун тал сүт-бараан ферманын муриак-

чы амиял сөөкчын Одунбай Ибра комсомолчу путовка-биле Герман Демократтик Республика-да кеме чораш келген. Ийи эл-кеде колхозтун үндөшкөчүлө-ринин борзо алдан ийи хар-ма малын Сувак төрөк чурту-вустун наймалы Москва, мадыр гоорбайлар Ленинград, Волгоградты көөрү-биле залкап,

ка, чүр-ле чаңыс иштигин ир-дүү бар.

Колхоз башкаар чери бо бай-далды өөрчөп көрсөш, Сой-Хем-де күүрүк электорноосту амы-тык элчелери-биле дерип тур-гускен. Оан 1,5 км өзүк дүртү-күк демир элчелер дамчытыр сүз Степнада колхозчу өз-бүлө-лерде чөдө берген.

К. СРАТ-ООЛ.

Мао Цзэ-дунун болуууну чарымдыгыч холдешкенинне холкбатыр социализм лагеринде бо-луп турар чурдууларын ажалгаар деп империалисттик күшөр орадал-дын турар байдалга бистиң шим-чезикчиликке улам сырыг катыштырарын чедип амырчы акыл-дуума партияларын улам күштө-лүгү турар чүтүдүгүнө буну чурттар-нын коммунисттерин септөө хам-чы турар. Интернационалдыг хар-ымсалгалды болур сөгүш-сөткөчүлө оркун кирген марксизм-ленинчи-лер боттарынын хүрөөленин мык каннадырды турар.

Ол орукка Европа коммунистери-нин Карловы Варыга болган конфе-ренциясы — төөгүдө эң баштайгы мыдыг конференция болгаш ууз ужуур-дууламыг үе-чала болган. Евро-панын тайбынчы быжылаарын, мыдыг биле, бугу-нияти тай-бынын база быжылаарын оруун-га чугула бажын ол конференцияга кылдыган. Конференциянын чедишкенин ажалдамы бүтү ком-мунисттик шимчезикчилик сырыг катыштырарына чугула үлүг-хуу-луу база кийрген.

Социалисттик чурттар делегейге сырыг катышкан фронтулуг хол-дешкан, бугу-нияти тайбынчы камгалаарын болгаш импери-алисттик агрессияны ойтур шава-рынык хөреөгө ууз чедишкенин чедип ап турар. Ону Чоюкку Чоюн чук кыраанын чедишкенин хүне-ринде, чогуу-ла Совет Эвилең Евро-панын социалисттик күрөүлери сырыг катмышкынын чегерлеп үчүгө, агар улустарга боттуг, чо-гуумчалык дузаын бергенде, болуш-чуларын хөгжүдөшү база катап балдыкан. Чоюкку Чоюн чук кы-раанын хүнеринде социалисттик күрөүлери талзакчылга Москвага, оң сонда Будапештег чыгыпкан, Израильге, оң ортал-

ДАШТЫЖЫДА

Кипрге айыгыл кыжанып турап

НИКОЗИЯ. Амгы үедө Кипрге кажыгымында-да артын айымыл кы-жанып турар деп, «Харавит» созуу дидиктап. Америк империалисттер-нин ол демисээрде дайымаар ажил-чорудуулаа депшөлөгөт казак-тары дуктургыча болгаш реалсыгыг өзү-чурумнары тургузарыча туталган. Олар ол ортудукту хуваажыксап, ону империализмдин узар чүүдүтүчү тараа болдурун турбожо, америкалар Киприйн ууз-уу болгаш кааза уулаарын турбожо, америкалар Киприйн ууз-уу болгаш деп орталдыгы турар деп, Киприйн Күш-ажылчы уузуун деп-шилдеп партиянын (АКЭЛ) чыгыне секретари Панаонуу медет-ле. Чугае уулаарынын иштиги фронтулук чыгыс эвип бы-жылган турган, эжелде-хуваажыканд, мулдамынкында Киприйн ка-лган алган турар болур деп, Панаонуу чугулаан демдегезин. АКЭЛ партия президент Макариосту болгаш оң чазаан деттик турар, мычар-гап национал-хосталгалды демисел чорутуун дөш бодуну күштерин оң өргөзгөчө берип болур деп, Панаонуу база демдегезин. Совет Эвиле-дө, өскө-даа социалисттик чурттар, каа-даа каттышпаан чурттар база Киприйн талаанында болгаш аңаа деткимче берип турар деп Панаонуу айтыган.

(СЭТА).

Болгар улустун белээ

АММАВ. (СЭТА). Маңаа бир хоюу доспигамын бурун дерик келген. Оң Норданияга белк кылдыр бол-гаш чаак чорудуу берген.

КАР-ның чаа бюджетиде

СЭТА-нын корреспондентиа А. Кислов Киевде мында деп дем-сезгени: КАР экономика таланы-биле үр үдө бергелерге таарымчыл апарар, мычангап оңу амыр артер дөш, экономикаын шылдатырар аргаларын натап биргээр көөр уулуру деп Каттышкан Араб Республиканын премьер-министрии оралкымын Закария Мохт ад-Дин мелегезин. Анаа 1967—1968 сак-хоо чымыл 1967 чылдын август 1-де эгелээр.

Израиль агрессиянын урунтарынын, мындагы Суец каналында бол-

гаш даштыкмы аян-чорукчуларын колдоринде кирер орудаларын КАР-нын алабасты бергөвонин ула-мында ол эдө көрүшкүлү кылган турары эргекч чугула апарган деп Закария Мохт ад-Дин айтыган.

КАР-ның чааа чаа бюджетиде тө-лөдөрдө, чурттуу амыг кызы-гаарлаттыган кур хөргөндөгүнүн хире-шаа-биле экономиканы хөгжү-дери-биле болгаш тудуу хөтөөлө-дөр-биле чегерелетип чурттуг кам-галар аргалымын база быжылган турары барымдалаан деп Закария демдегезин.

Нигерияда байдал

ЛОНДОН. (СЭТА). Чоюн Нигерия-да даштыкмы компанияларын тып турар ийгилик кезер Бония хоорай-ны Нигериянын федералдыг кааза-нын шериатери элөп алган. Бония Чоюн Нигериянын кол далай орто-лук Порт-Харкоттан 43 километр чөрдө.

Топ казынткан шөкөстөгү күштө-рдин далайкылар делеткенин эгел-дөө дуктурген сонда Чоюн Ниге-риянын муруу таланында ол хоор-ой элөп алдыган.

Чоюн Нигериянын Икком хоорай-нын демижээрде Нигериянын Федералдыг кааза-нын армия кезек-

Дайындан байышкын

ТОКИО. (СЭТА). 1967 чылдыг баштайгы чартында япон улетпур ээлери АКШ-тын шериг чагылары күүсөдүн бөзөгүн болгаш анаа ол таланы-биле бараан болурунга 237.900 муң долларын ажалдап ал-ган. Эрткен чылдыг ол-ла үедөзүн-ден ук түнерип бирчү 28,8 миллион доллар ажим болган деп, даштыкмы садыг болгаш улетпур министрство-зу ол чургайларын чарлааш, айт-кан.

Вьетнама агрессияга кижипи тур-рар корабльдерге болгаш самолөт-тарга ажилгаар кывар чүүдүн, ав-томобильдерин артык кезектерин, солдаттар хандыраар деригаларын, тус-кай идиктерин, өске-даа барааннарын АКШ-ка Япония берип турар. Вьет-нама үрөткөн америе дайыг техни-казымы япон заводдарга септөө турар. Вьетнама агрессияны калбарта-нын хире-чөгөш-биле аңаа бээр чүүдөдөрүн хөтөө чайгылыш чок уладыр.

мык турар империалисттик күштө-ринге шыгымы сагымдыгыг болган, эп-сеткига каттыштырган туружун малап илергелөөн. Социалисттик чурттар ол кризисттик чылдагаларын-гыч ужурун тып көрүгө, а-рессорну тодаларында-да, ол ми-чангаш зарымыг агрессиянын урукта-лау уулаарынын аргаларын тып үндүрүлгө-дө бургуу-биле таң-дэ эп-сеткилгады болган. Социали-сттик чурттарын чыгыс аянып, хөгжүп эгезен турар апар чурттар-биле найрал харылзааларын, дем каттыштырарын быжылаар деп оларын шилчиргенин чыгыштан-чак илереттиген агрессияны хо-рурунга, муриакчы араб чурттарга депшилгелги өзү-чурумнарын хө-вээр арттарына чугула ужуур-дууламы болган.

Акы-дуума партияларын төлө-дөкчиликтерин ийи талалыг болгаш хой талалыг ужуражымыннына улам делеткен хөтөөлөрдө бол-ду берген. Коммунисттик шимчези-кинчик чыгыс шугумон малап бар-ымдалаан турар, акы-дуума пар-тияларын коллективтик күже-нишкенине делегейик комму-нисттерин улам быжыг марксизм-ленинчи туруштуг болдуру, деле-гейик коммунисттик болгаш ажил-чы партиаларын чаа чөгүлөдү хуралын чымдырарын оруун иезеп турар.

Социалисттик дем каттыштыр-ылаа, коммунисттик шимчезикчи им-периалисттик реакцияны дошун удуурамынныкмы сый шапы-шаан, иштиги бергелерин ажим ортишпаан, бодуну хүрөөленин сырыг каттыштырарын кол соорул-галарын биргезен деп көрүп турар.

Социалисттик дем каттыштыр-ылаа, коммунисттик шимчезикчи им-периалисттик реакцияны дошун удуурамынныкмы сый шапы-шаан, иштиги бергелерин ажим ортишпаан, бодуну хүрөөленин сырыг каттыштырарын кол соорул-галарын биргезен деп көрүп турар.

(«Правдадан»)

Ийги бугуа-африка конференциясы

АЛЖИР. (СЭТА). Маңаа, Нацпа-лар ордуна, амыктарын ийги бугу-африка конференциясы боду-рун ажилы дооскан.

Африкалык чыгыс ийи чурттары-нын амыктарын төлөөгөри Ами-актарын бугу-африка шимчези-кинчик тургузуун болаша соруда-ларын, африк чыгыс элтиг, эконо-мия, социал айтырларын база делегейлик оюу келген айтырла-рын чугаалашкан.

Конференциянын киржикчилери вьетнам улустун чөптө демиселин чугаа чок деттик турарын чаа-мызнында тудуу алаан резолю-циясында медеттөө, «ЕДР-ге удуу бомбалашкынырым болгаш өскө-дө даым ууладгыштарын доп-до-раан, кайды-даа неседе чок, америка-дырмын, америк шерилерин, америка чалчаларын шерилерин Муруу

Вьетнамадан үндүрерин, 1954 чылдын Женеве дугуруулаарында аймагы-нын вьетнам улустун эргелери шимчын тудуулаан сазымын АКШ-га чөтөлдөшүгө негезин.

Конференция зарымыг агрессияны бургуу шилчиргенин уулаары бола-ша боттарынын национал демисел-лери гостарын дөш араб улустарын демиселин малап деттик тур-рар дугайын медеттөө резолюция-нын база тудуу алаан. Резолюция «нежелеткен араб черлерден агрессиюну шерилерин доп-дораан бол-гаш чугаа чок үндүрерин негезин.

Конференциянын киржикчилери Амиактарын бугу-африка шим-чезикчилик Угулаан тудуу алаан база оң үндүрүр организацин сор-уулаа, олар Алжирге доктаамал тур-рар.

«национал ажил-чорудууламын бугу-африкалык коммунисттик ула-дерин ийини турары-биле» демисел-жиригиди хоорайга бугуаар үдөзө-вонин чааама кылып болган. «Комму-нисттик ажил чорудуу турар» деп бур-удаттыгар кижилер ол хоорайга бугуаар шыгымы суд харымсалга-зынта оонакыр.

Антикоммунисттик хоойлу төлөвилели

БУЭНОС-АЙРЕС. (СЭТА). «Ком-мунисттерин камгалар дугайында национал хоойлу төлөвилели чугаа-лазымын көөр дош күрөө бола-нынын генерал Онганиа национал ай-мыл чок чорук чөгүлөш чымдыгын хуралдыр деп, Аргентинанын президент кайсыларыны дидиктап. Демдететинин турары бугуаар алырга, ол жемчөгүн сорудааы —

Коммунистерни хоругдан турар

КАРАКАС. (СЭТА). Венесуэла-нын коммунисттик партиянын ТН-нын кежигарты Альфредо Манейроу Каракастын бир кулчумчугаа да-рпаалыг (политиктик полицаянын кол эргөткөн) агентилери тудуу ко-руулаан. Ол дугайын «Националь-созун дидиктап турар.

Негрлер баштынын тудуп хоругдан

НЬЮ-Йорк. Федералдыг ителте-лер бюрозунуң шимчикчилери сту-дентилерин күчүлө чок халдеш-кенин ушпап башкаар комитеттин даргазы Рап Брауну Вашингтон аэродромунга тудуу алган. Р. Браун артын понедельникте Бамбридж хоорайнын негрлер тускайлап чурттар-ка туралыг чурттакчыларын кү-рүдөлдө хөдөшкенин кылдырыч-че мдалап турган дидикте Марилен штаттыг эрге-чагырга черлери ба-дыктаан.

Шургуп киришкын

БОНН. (СЭТА). Федералдык айма-галык министрствозунуң чыга тү-пөндөлдөр бугуаар алырга, ГФР-нин экономиканын АКШ-тын улустур монополистарынын болгаш бакты-ларынын көргөни салымшынары артын чылды сөөүлөрдө 4,5 мил-лиард марка — нанчаар-даа аажок улуг түгө чөткөн. Ол бола барым-герман улустур даштыкмы чурттар-нын бугу хөргөч салымшынарын-нын барык чартык кезин болган, ол хөргөч салымшынары артын чылды сөөүлөрдө 10,6 миллиард марка чөткөн.

Даштыкмы хамынтин мурунда америк компартия ГФР-нин улет-пурчуга хамия, автомобиль болган электороника адырларыча аң тал-бикиг шургуп кирип турар.

«УНИТА» — ШЫННЫЧ УНУ

Италиянын Коммунисттик партия-нын органы «Унигата» созуунуң бирти номери 1924 чылда Миланага үлөгөн.

Ол үелде эгелөөш дөртөн ажим чылда «Унигата» созуу Италияда болгаш даштыкмы болушкунунын дугайында шыгыныг информацияны массалаарга чедир, ажилчы чыгарыш организастап база утап чыгарыш, дарыкчыларга удуу бот-тарынын эргелери азын оларын чөптүг демиселинде дуалап турар.

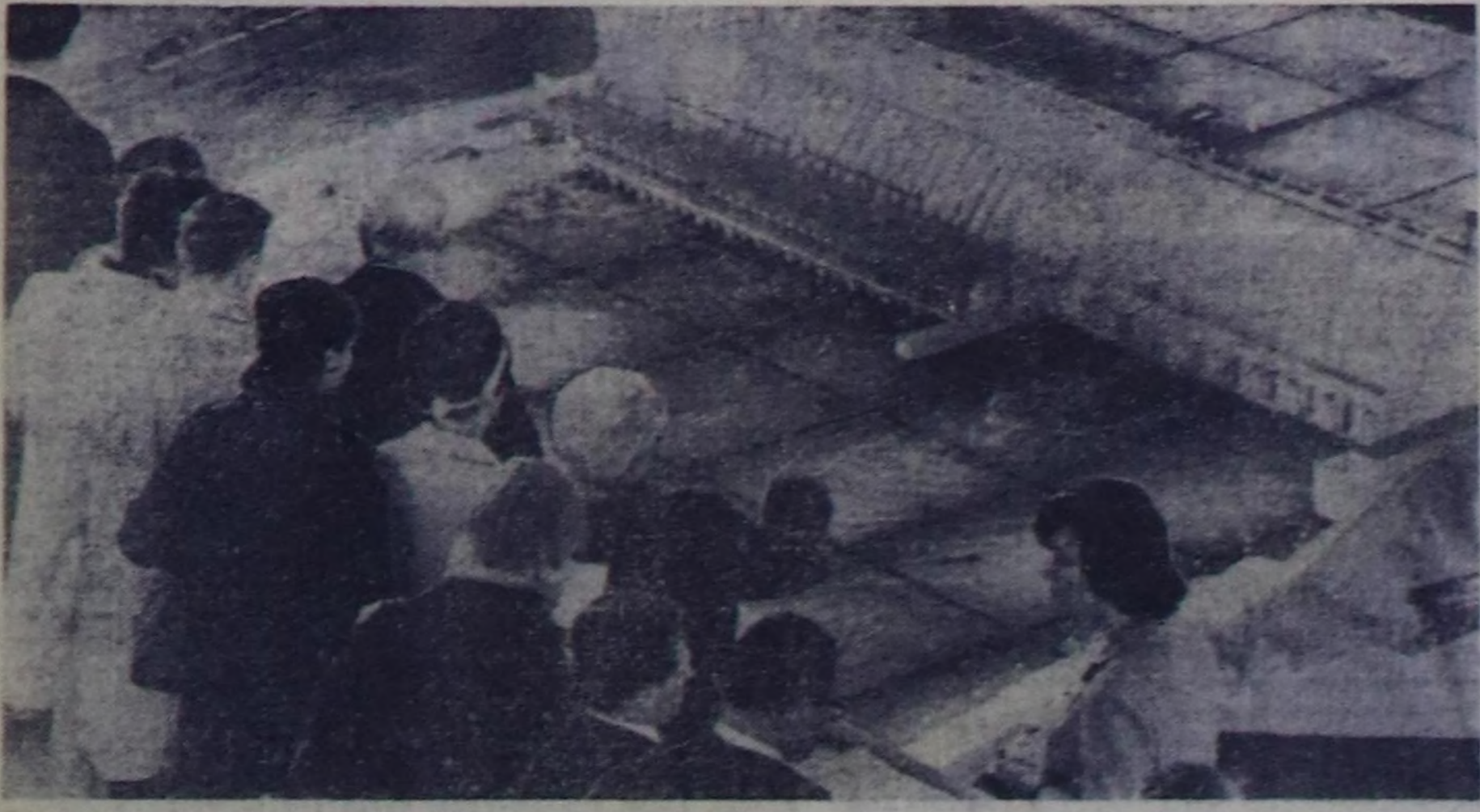
«Унигата» созууну Римде болгаш Миланда 350 муң кезек салыны иштиги тарынтып кылдыр парлан у-дурду турар. 1926-дан 1944 чылга чедир, фашизмдин чылдында, ка-жим ажалдыг аажок ууз бергелери тургаж, созуунуң парлатыншы унори ургутулаан турган. Реакция-га удуу демисел патриоттарын ол кыдыртып турган.

Итали аялыгы «Унигата» кол редактору Мауритио Феррара (сола-га таланында) албан дугайында айтырларынын бодунуң оралкыча-лары Александр Курни, Милеа Мелла-биле (оң таланында) чуга-галлашты олур.

СЭТА-нын фотохрониказы.

1967 ч. Июль 28.

3-кв арын

МОНРЕАЛ. «Экспо-67» дээр Бүгү-делегей делегегиде совет павильон хой көрүгчүлөрүн бодуче хандыларын үргүзүлсөн турар.

ЧАГААЛАР БОЛГАШ БОДАЛДАР

Өг-бүлө тудар дээр өздүн, ыстык кудайын, чаш кижини төртүтүгени, олгунун азы турунун 16 хэр чеди, паспорт алганын, күш-ажычтын баштайгы басыкча киргенди демдегээр дээр кижини амы-дуула амыралыкта болган эске-даа болушундарын өзүлсөн байыр-ланчыг, куулурут, сагыш-сеткиге дакан-даа утундурбас артын калыр кылдыр эрттерини кижэ буртуу-ле куулар.

Совет үедө хой-нияти организа-циялары боттарынын ателечти, чо-галымчы чоругу-биле чаш, чараш өзү-чурунуг чакчындарын, өзүлсөн-дарын тып үндүрүп, ову амыралыкта ажылдарын өкө ботандырып турар. Ол талазы-биле арга-дуружула рес-публикаларда, хоорайларда, суурлар-да, көдө черлерде чөре элөөн бай-ыттылаан.

Комсомолчу куду дүжүрери, шериг адаан худөдөгэ эрттерини-биле чо-руурларын, нескякче үверлерин түшүрүп, 16 хэр чөкөйгөргө паспорт төшүмү дээр ышкын эске-даа чак-чындарын, өзүлсөн-дарын бистин Ты-вага ууда-дараа эрттерин турар бол-гай.

УЛУГ-ХУЗУН КИРИШТИРГЕН

Владимир Петрович Ермолаев 1925 чылдан эге-леп Тыва республика чүрү-шүничиле муз-ейинге ажылдап, оон баштайгы экспонаттарын чыгарына, чаш тургустунан музейин ажы-тө-рөөн башкарып кылчырына болгун улу-гу-зун кирип, кызыктам ажылдап келген. Илалык музейге аян-буру чүдүлөр чырынын болгаш эртем-чырыдышкынын ажылдарын талазы-биле улуг үлүгү кириген.

Чүрү-шүничиле музейиниң өк-не баштай тургустунан чыгарында кызын чоруттуган ажыл-дарынын, оон баштайгы чедишкениниң ба-за музейингэ аң баштайгы директор турган В. П. Ермолаевтың кылган ажылдарынын дуй-бында элөөн хой документтер шыгатынын чынын турар. Музейлик материалдык баазанын быжыгдарына оон дери-хөреселдерин кызын тургузырына, килдистерин экспонаттар-биле дол-дурун чөчкө-чөргөн бергелдештерин болуп турган. Иччанган бол талазы-биле ууда чедир дуй-бында илалын Тыва Арат Республикасына чааан далчытыр Лаштыкы чурттар-биле кул-турлул харышса тударынын Бүгү-визиле ний-телине тургузуп, Владимир Петрович музейге ма-териалдар чыыр соорула-биле ССРЭ-же коман-дировкалар чоруп турган.

Москваың, Ленинградтын музейлери болгаш хой-албан черлери Тываың музейин номнары, фото-чурттары, дуйган амытанарын болгаш куштарын тулуптап каан дурузун, минероло-гич коллекцияларын, орус совет баа барыч-европа чурттарынын чуртчуларын чурттары-нын, аян-буру орус болуурун дээр эске-даа чүдүлөрүн берген. Оларын дык хой шыгак-ча фондуула чыдын турар, чамгыртыр музей-нин алдарында делгеттинмешаан көсөөр. Чүрү-тар галереяның делегегезинде Шижинияң, Ро-котовтун, Айвазовскийниң, Верещагиниң уран мергежидик талант-биле чурттуган чурттары бар.

В. П. Ермолаев элөөн чаш чылдар штинде музей директору, оон эртем амыралыкчы болуп ажылдап келген. Ол тыва черин дери амытанарынын болгаш куштарынын дүрүлүгүн өк баштай-ла кышкыларын тулуптап кылган, өртем талазы-биле соуурудалы болдуруп турар аян-буру коллекцияларын чыгган. Тываың чүрү-шүничиле музейинде 4300 санын тарттырган чурттарынын негизинде бар. Ермолаевтын тир-туган чурттары тыва улустун 1916 чылдан бээр бугу талазы амыралык чөргөсүн. Оларын арзында фотоалдык Тыва үеиндеги амыралык, хамааты дайынның чымык тала-лары, экономика, көдө ажыл-агый, үлетпүр бу-дурга болгаш транспорт, култура тургустун-кууна дуй-бында фотоалдык чыгган. Оларын дык хой «Тыва төгүзү» деп номда кирген, солдун-нарга, журналдарга паралтылган. Аа-чүр-түн дайыннын үеинде тарттырган фото-чурт-тары (тыва эки-туртчуларынын фронтке чоруп, фронтунда жук турарынын, тыва улустун фронт-та белес-дуулачымын чымык чорутуп тур-арынын) үнелгич документтер болуп.

Владимир Петрович бөгүн 75 хар харлап турар. Пенсиялап келген чымынды музейингэ ажылдык дуулажал, оон коллективтин анык амыралыкчыларына болгуну билдин, мерге-жидик дамчыдып берип турар. Ол Тыва дуй-бында очерктерин, рассаларын бижээ, олар республика солуннарына, «Улуг-Кем» деп чечен чогаал альманагына паралтылган. «Сайын дуй-бында тоолугуру чтаа» деп чогаалы бижээ.

МЕА БОДАРЫМГА БИСТИН АВОЖАК-АЖЫЛЧЫЛАРЫГА ДУАЛААР

Мен бодаарымга, бистин авожак-ажылчыларыга дуулаар база страховани-нин амыралык чөптө таймырлар актыви тургузары чутула. Чүтө аякча биске жоудашып чок бо-лур.

«Коммунал тудугун» соолары өш Маржин сайла берген, страховани-нин амыралык, өртөөн чымын өш аварияга таварышкан бугу кемде-лик тургунда дуула страховани-лик тургун ужуруда Күрстрахта 600 рубль страховани талеварин алганга чуталаан, конференцияны кирээкчелери тус-тус организа-цияларга барган, күрне ужу-дузуну страховани хөресн чөптө авестердип таныштырып куузан.

Кызыл хоорукүсөмүчү дарганын ораакчымын өш Успенский кон-ференцияга Күрстрахтың өш иле-кейлиг амыралыкчыларын шаңда-дарын тымыскаан. Ол ышкан овал-ор-дала таварышкан бугу кемде-лик чыдыртын чымык амыралыктыг страховани талевари алыр-биле банк чөккөрүн база тымыскаан.

НОМАРНЫ ПОЧТА ДАМЧЫШТЫР ЧАГЫДЫП АП БОЛУР

Тываың хөреселчилер ингилалинин эвилелинин ном садынын та-лазы-биле садыбарын номну почта-биле деп килдин Кызыл хоорайын Кочетов кудумчурунда № 43 бажыда туруп турар. Илал Тываың ном үндүр черинде үндүргөн литературасын, уран чыгартуу номнары бол-гаш хой-нияти политиктиг чаа номнарын орус, тыва дылдарда садып ту-рар.

Номну почта-биле чорудар килдистик соорулазы болза, көдө черлер-де чурттап турар ном садып амыралык болгаш бот-өвердиге-биле өөренип турар студенттерин чыгыларын чогутур айтуу долдуу-биле хай-дырары болуп. Иччанган өш болгаш ортук школаларын өөредиле номнарын баа чакгыткан номнарын эске алыр-буру номнарын, уран-чу-рулуда хөресит чүдүлөрүн ном садып амыралык чымын чыгын садыр-чакгыч кижини чурттап турар черини чогууда харышаа байыр-дарычче почта дамчыштыр чорудуп берип турар.

Номну почта-биле чагыдып алмуда чагытын кичвар кылдыр!

— Чагы бижээ хөресит чагазын айкыне, почта карточкамын номну почта-биле деп килдистин адрезиче чорудар. Ук чагыга конуш ав-торунуң фамилиязын, номнуң болгаш ову үндүргөн черини алы, үндүр-ген чымын, токун азы кемөөн, каан ууда үндүргөн, хөресит өземилерин тодаргай айтыр. Чагыга чурттап турар чериниң чымын почтаның адрези-ни, бугуңуң фамилиязын болган адын, адызың адын билдиргеп болгаш долдуу-биле бижээ, адыга адын салып каар. Бир эвес чакгыткан ном чөк болза, ол дуй-бын номну почта-биле деп килдик чакгычча доран харышкып баар. Оон адыга номну почта дамчыштыр чакгыдып турар кижэ чок чагытын самал-биле чорудуп болу дуй-бында чөпшөөрдик чагыга айтырып чутула. Ол ышкан номну почта дамчыштыр өске кижэ баа ч-чымын берип болуп. Илал тыварында кымык чыгылар донд, ол кижэ-нин чурттап турар черинде почта адрезин айтыр. Нем чакгыткан кижэ үк ному келбөөн адрези өскөрдүк болза, ол дуй-бын номну почта-биле чо-руулар килдиче дынчактап, чаш чурттай берген черинде почтаның адрези айтыр. Нем келбөөн шөлөөлөп кижэ, азы уму хуузалыг коман-дировкаже чоруп барганда почтадан чагыткан номну тула садып алыр-биле өскө бир кижэ бутурдигини берген турар ужурул. Почта-биле ча-гыдып алган номнуң өртөөн нем келбөөн почтага тула төлсөн алыр.

Эргим садып амыралык, номну почта дамчыштыр чакгыдып алырар. Ол болза, хөресит номнарын чогутур өйүдө садып ап, хууда библиотека-нары чаа номнар-биле долдууларына дуу болуп.

- 3. САМЧАА. номну почта-биле деп килдистин өртелекчи.
- Июль 28-ТЕ «НАЙЫРАЛ»: «Золушма» 10, 12, 3, «Демиселди оорутары» 4, 5, 50, 7, 40, 9, 30 шактарда.
- «КАА-ХЕМ»: «Напитан уруу» 3, «Кызыл-бут каарчы» 5, 7, 9 шактарда.
- ЧАРЫК ТЕАТРА: «Спартан» (1-ин, 2-ин сериялары) 6, 9 шактарда.
- «ЕНИСЕЙ»: «Оларын чүгө арзылган танаан» 11, 30, 1, 30, 3, 30.
- «Узун дугуар» 5, 30, 7, 30, 9, 30 шактарда.
- «ВОСТОК»: «Страдониң уруу» 1, 7, «Пенькеви болган чорум» 3, 7, 9 шактарда.

АРАГА—АМЫДЫРАЛДЫҢ ДАЙЗЫНЫ

Коммунизм тургустуну бугу совет улустун аана илепейлиг кир-жилеге негер турар. Мөөн ужурун-де ол харысалагыл хөресит чүдө соорулаарынын бирөөн амычалы чононарны бедик мезелде, комму-нистид иледелгери ханы бүтүрелдиг кылдыр кижиздирип болуп.

«Амгы үе-таала идеологтү ажы-да кол чүдө болза бедик илейлиг бол-гаш коммунизмге берилгени болурун баарына, күш-ажыды болгаш нийтинин амы-алгышын коммуни-стиг өзү-биле көөргөчө бугу амы-чалы чононарны кижиздери, буржуа үдөөлөрүн болгаш чачыларын атынчыларын бүрүн ачкып эртери, кижини бугу тала-биле таарыштыр килдирип сайбардычы, утала-бол-дул културазынын өзүлү байлаан тургузары болуп деп санап турар дээрин СЭКП-инң Программасында айткыч.

Совет кижилер — таа нийтели-дин илепейлиг тургустуучулары. Ич-чылдажы, амычалы чононарны өш амыралыгына, ышкыныгына шал-тыктап чоруп дий-чылгыс кижилер ам-лаа бар. Ол дээр магыстактар, кулганнар болгаш эске-даа кем-хөрес үүлгөдү илееттер-дөр. Бугу чөптө хамаарыштыр «оларын элөөн тураа тузуу шөлдүг эвес», «ыччалы-да нийтелиге чедирип турар хөре-мын улуг. Оон адыга оларын тектип, амээрлик турарлар база бар дээрин айтыр керек. Иччанган ич-дөрүн аментелер-биле демисел улуг ужу-дузалыг.

Амгыраа өккөжөөн тудум, кижилерин амы-чаны улам өш алаарын билдир бис. Кижилерин тавы-нда ажылдап, ышкыныгына шалты-таар багай кижилер улам өвөөжөр. Кижэ нийтелиди хундүлөрү-биле болурун күш-ажык дээр чоргаара-ды-биле, болурун чараш амы-чаны-биле аас-кежиктиг болгай.

Иччаага коммунистид нийтели-ди бедик моральдыг кижини кижиз-дери тыкзид, бистин ачкы бүрүсү эргинин артышкынырын-биле, илангыч арагаалашып ышкын, кижини аас-кежиче чок болурун чыдааланы, социалистид нийтели-ди дайыны болуп ымык чоруктар-биле шийтирип демиселди чорудар.

Арагаалар кижэ дээр, мергежи-ли болгаш нийтелиге байлаы ха-маан чока, өк-булезинге болгаш кол-лективтинде аар түрү болуп. Илалг кемге алыска кижилерин салым-то-лу өрөөдө барык дөмөй: амык-ло-мү арзын дүрүн өскүнар, өк-бу-лезин буулар, кемден көргөр азы кем-хөрес чүгелери.

Эчилерин бадтыкан турары-биле адыра, алкоогалдын амыралык хоралын рак болгаш психиктиг аа-рыгдардан чүтө дууду. Кап кижэ-рин көрөт. М. дээрн «Тыва ко-малды» комбинатка ажылдап турган, үргүчү арагалан турган. Бир хүн көтөргө ээрип келгеш, хүнелд ажыдаан, өй-өйле арагын өдө-лө-лө-биле хөдөп ижин өргөн. Ажыл-дарык келжө чараш дээр көөргө, стол артында өлгөн болган. Назыны-нын 34 харына арагачы иччаар өт-өөтөнн өлгөн-дөр.

Арагага ээрчөөн кижини темпе-ратураы 24 градус чедир кудулар. Иччанган ээрчөп кижэ элээр кижэ-ден дүргөн додул өлүр.

Арагаалашкын кижини мага-бол-лун үрөш, амыралын буулар, эерги-линин болгаш тура-соруун сыгар, арагачы болуп башкарып шыдаас, а ову арага башкарып чорутур алаар. Ол дээрге багай сүмөлектиг болгай. Ээрчирин чөргө-биле кижэ болу-рун жүжүн болгаш арагын өртүр үнөлөп, куштуну, эрезин, шымынын көөргөдүкчөс. Илангыч сүтүт шийт турда, ол оонга келерер. Харын оон ужуруна «ээрчөп кижини кемпи чутура чоруту» деп улус чүгө-аажык турар.

Транспортта ажылдап турар кижилерин арагалар чоруп оза аймын-ды, чүтө дээрге амыралын өзөңгай байлаы чуртуну шынгын салгы-рын, транспорт амыралыкчыларын өк-не серемчелдиг болурун негер турар. Бичин-даа ээрчөп кижэ ай-мылды өскөрдөтүп баар, ол чөрү-чөлдөчүлөрүн, машинистерин шыг-агы овал-онкака болгачкы чедир.

Тыдынын «Сельхозтехника» кат-тыжымшынынын чолачыны В. И. Денисов өк чылдын май 22-де ээр-чөп чораш. Кызылдан 40 км чере авазы кылган, иччан аана чораз кижилер кемтээр.

Араганың өк-бүлөгө болгаш ам-дырал-туртталыга хоораы аажок улуг. Арагаалар чорук — өк-бүлөгө мыт-шугаанынын болгаш маргылаа-ның чайлаш чок үнөр өзү. Арага-чы урут-дарымын илк-хөснөгө, ээш-кеминге чаргылар аха-кхөргө-нин арагага төтөгчөлөрүнден агы-да, өк-булезинде, дүвүрөөнүн бол-гаш коортушкуну тургузар.

Арагаалашып-биле шалы өк-бүлөгө бужар болгаш самгырат чорук бо-ла тыштын көөр. Ээрчөп кижэ дайынын, уругдарын дорамчылап, бу-жаар чүтөө-соот үндүрүп, төрөл бо-луп чок кижилеринге амыр-дыш бербетер болуп. Араганың өзөгэй темпектери дээрге мөгичин, каржы-да болгаш арып-нүөр чогу болуп. Ол байдал арагачылар кара туразында аажылаы өк-бүлөгө тода көстөр. Өк-булезинг бустурууга араганың улуг дык улуг. Суука көрдүгүн өк-бу-лезин маргалымын хөресктеринин 30 хө-ре хуузу арагаалашкын-биле холба-ны болдулар.

Михаил Митрофановтун ханы чү-дө 36. Шийтирип чораз-лаа, оон чо-гүрү түнөөн кылган, үргүчү ара-галар, элчич кылыр. Ажынына

Кызыл, Шетикич—Бравченко суумузуң, бажын № 3 ТЕЛЕФОННАР: Редакторуня 24-63, редакторун ораакчыларын 35-24, 25-38, харысалагыл секретарын 23-35, партияны амырал килдистин 23-54, агитация болгаш пропаганда килдистин 37-13, көдө ажыл-агый килдистин 21-47, үлетпүр килдистин 22-64, чагаа, амычалы болгаш көдө корреспондентлер баа совет тургузу болгаш амырал килдистинин 21-27, иштка информация килдистин 20—60, бухгалтерияны 31-75, корректорларын 24-61, Солун кейлиги барганга 32-75 телефонга долгээр

Тыва АССР-инң Министрлер Чавулуниң чанында Паралла эргелигин типографиясы. (Кызыл, Шетикич—Бравченко кудумчуу, 1).

Солун неделяда алды катап үнер

ТС—01171.